

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
σε συνεργασία με το
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΙΣ Τ.Π.Ε. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ – ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

«Διερεύνηση Απόψεων Εκπαιδευτικών Α/θμιας & Β/θμιας Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) για την αποτελεσματικότητα του θεσμού των Τμημάτων Ένταξης στην εκπαίδευση & συμπερίληψη μαθητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ή/και αναπηρία (Ε.Ε.Α ή/και αναπηρία) στο Γενικό Σχολείο»

Θεοδώρα Γκουτζουρέλα, 467

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

Επιβλέπων Καθηγητής:	Δρ. Παναγιώτης Ν. Μαντάς, Συνεργαζόμενος Ερευνητής, Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ
2 ^ο Μέλος:	Δρ. Διονύσιος Λουκέρης, Συνεργαζόμενος Ερευνητής, Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ
3 ^ο Μέλος:	Δόση Ιφιγένεια, Επίκουρη καθηγήτρια

Κομοτηνή

2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη σύγχρονη εποχή ο αριθμός των μαθητών που αντιμετωπίζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες/ή και αναπηρία συνεχώς αυξάνεται. Στα πλαίσια της συμπερίληψης τα γενικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καλούνται μέσω των τμημάτων ένταξης να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των μαθητών αυτών. Για το λόγο αυτό σκοπό και αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών Α/θμιας & Β/θμιας Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης (ΕΑΕ) για την αποτελεσματικότητα του θεσμού των Τμημάτων Ένταξης στην εκπαίδευση & τη συμπερίληψη μαθητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες ή/και αναπηρία (Ε.Ε.Α ή/και αναπηρία) στο Γενικό Σχολείο. Ειδικότερα, στο θεωρητικό μέρος της εργασίας προσεγγίζεται ο θεσμός των τμημάτων ένταξης και η αποτελεσματικότητά τους μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Στο ερευνητικό μέρος, παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας με την εφαρμογή της ποιοτικής μεθόδου για την εμπειρική προσέγγιση του θέματος. Ως καταλληλότερο εργαλείο συγκέντρωσης των δεδομένων της έρευνας επιλέγεται η συνέντευξη. Δείγμα της έρευνας αποτελούν οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής των τμημάτων ένταξης πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες της Ξάνθης, της Κομοτηνής και της Αλεξανδρούπολης. Το βασικότερο συμπέρασμα που εξάγεται μέσω της έρευνας είναι πως οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούν αποτελεσματικό το θεσμό των τμημάτων ένταξης για την ομαλή και επιτυχημένη συμπερίληψη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρία στο γενικό σχολείο. Ωστόσο, επισημαίνουν σημαντικές αλλαγές για τη βελτίωσή του. Καταληκτικά, η παρούσα έρευνα κρίνεται σημαντική, διότι μέσω αυτής αναδεικνύεται η αποτελεσματικότητα των τμημάτων ένταξης, επισημαίνονται τα τρωτά σημεία του θεσμού και προτείνονται λύσεις βελτίωσης. Ακόμη, αποτελεί έναυσμα για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος από άλλους ερευνητές για την ολόπλευρη μελέτη του θεσμού των τμημάτων ένταξης στο γενικό σχολείο.

Λέξεις-κλειδιά: ειδική αγωγή, τμήμα ένταξης, συμπερίληψη, εκπαιδευτικοί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

1. Αγαλιώτης, Ι. (2006). *Διδασκαλία παιδιών με δυσκολίες μάθησης και προσαρμογής. Οικοπροσαρμοστική προσέγγιση*, τόμος Α', Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
2. Βλάχου, Α., Διδασκάλου, Ε., Μπέλιου, Β. (2004). Η αναγκαιότητα δημιουργίας δομών στήριξης και συνεργασίας για τη βελτίωση της λειτουργίας των τμημάτων ένταξης: οι απόψεις των ειδικών παιδαγωγών. Στο Μ. Ζαφειροπούλου, Γ. Κλεφταράς (Επιμ.) *Εφαρμοσμένη κλινική ψυχολογία του παιδιού*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 149-165.
3. Βλάχου, Α. & Παπαδημητρίου, Δ. (2004). Η διαδικασία της ένταξης ως συνέπεια βελτίωσης του σχολείου: αναφορά στην εφαρμογή συγκεκριμένων δεικτών ποιότητας. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 37: 105-123.
4. Δελλασούδας, Λ. (2005). *Εισαγωγή στην Ειδική Παιδαγωγική. Σχολική Ένταξη Μαθητών Με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Από τη θεωρία στην Πράξη* (2η έκδ., Τόμ. Α). Αθήνα: Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών.
5. Δόικου-Αυλίδου, Μ. (2006). Ψυχοκοινωνική στήριξη των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Αντιλήψεις φοιτητών/τριων για το ρόλο του εκπαιδευτικού, στο Βλάχος, Φ., Μπονώτη, Φ., Μεταλλίδου, Π., Δερμιτζάκη, Ε. & Ευκλείδη, Α. (επίμ.). *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος: Ανθρώπινη συμπεριφορά και εκπαίδευση* (σελ. 89-118, Τόμ. Δ). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
6. Ευσταθίου, Μ. (2011). Κέντρα Ενταξιακής Αξιολόγησης και Παιδαγωγικής Υποστήριξης των ΑμΑ και των ΑμΕΕΑ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 54, 11-37.
7. Ημέλλου, Ο. (2010). Ένταξη και ισότιμη συνεκπαίδευση μαθητών με δυσκολίες μάθησης στο γενικό σχολείο. Στο: ΥΠ.Ε.Π.Θ., *Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες* (σελ. 28-54). Ανακτήθηκε 12 Νοεμβρίου, 2023, από <http://edull.gr>
8. Ημέλλου, Ολ. (2007). Ο ρόλος του ειδικού παιδαγωγού στην ένταξη και ισότιμη συνεκπαίδευση μαθητών με δυσκολίες μάθησης στο γενικό σχολείο. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Τμήματα Ένταξης. Πρακτικά Ημερίδας "Ποιότητα Ζωής Προσώπων με Αναπηρία: Η συμβολή της εκπαίδευσης. Προβλήματα και προοπτικές" Ανακτημένο στις 10-10-2023 από το <http://keseke.ppp.uoa.gr/exhibition/meeting.htm>.

9. Κοντοπούλου, Μ. & Τζιβνίκου, Σ. (2004). Κριτική Θεώρηση ενός Νέου Θεσμού στο χώρο της Ειδικής Αγωγής: Η οπτική των γονιών. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*.
10. Κυπριωτάκης, Α. (2001). *Μια παιδαγωγική ένα σχολείο για όλα τα παιδιά. Σύγχρονες αντιλήψεις αγωγής και εκπαίδευσης των παιδιών με εμπόδια στη ζωή και στη μάθηση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
11. Λαμπροπούλου Β., Παντελιάδου Σ. & Μαρκάκης Ε., (2005). Χαρτογράφηση – Αναλυτικά προγράμματα Ειδικής Αγωγής: Άργησαν μία μέρα, Επιστημονική Επετηρίδα Αρέθας, 3, 243-262. Ανακτήθηκε από <http://www.elemedu.upatras.gr/index.php/%CF%84%CE%BC%CE%AE%CE%BC%CE%B1/%CE%B1%CF%81%CE%AD%CE%B8%CE%B1%CF%82/197-2005>
12. Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
13. Μπάρμπας, Γ. (2007). *Σχολείο και μάθηση: Μια αποκλίνουσα σχέση*. Θεσσαλονίκη: Προμηθέας.
14. Παντελιάδου, Σ., Λαμπροπούλου, Β. (2000). Έφηβοι και Νέοι. Στάσεις προς τους μαθητές με ειδικές ανάγκες και τη σχολική τους ένταξη. *Νέα Παιδεία*, 95, 120-133.
15. Παπάς, Αθ. (2000). *Σχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα: Ατραπός.
16. Παπάνης, Ε. (2011). *Κοινωνικά δίκτυα μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Ανακτήθηκε 13 Νοεμβρίου, 2023, από http://epapanis.blogspot.gr/2011/03/blog-post_7019.html
17. Παπαπέτρου, Σ., Μπαλκίζας, Ν., Μπελεγράτη, Χ., Υφαντή, Ε. (2013). Συμπεριληπτική Εκπαίδευση. Συγκριτική μελέτη για τις στάσεις των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα και Ολλανδία σε σχέση με τη νομοθεσία και τις εκπαιδευτικές δομές της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. *Τετράμερο επιμορφωτικό Συνέδριο "Αναζητώντας τις δυναμικές του σύγχρονου σχολείου II"*, 25-27 Ιουλίου 2013. Καμένα Βούρλα: Ε.Κ.Π.Α.
18. Πατσάλης, Χ. (2008). Ο θεσμός της ενσωμάτωσης των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. *Επιστημονικό Βήμα*, 9, 27-64.
19. Πολεμικός, Ν., Καϊλά, Μ., Θεοδωροπούλου, Ε., Στρογγυλός, Β. (2010). *Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες: Μία πολυπρισματική προσέγγιση*. Αθήνα. Εκδ. Πεδίο.
20. Πολυχρονοπούλου, Σ. (2003). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες: Σύγχρονες τάσεις εκπαίδευσης και ειδικής υποστήριξης*. Αθήνα: Άτραπος.
21. Πολυχρονοπούλου, Σ. (2001). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες. Νοητική Υστέρηση, Τόμος Β΄*. Αθήνα: Ατραπός.
22. Σούλης, Σ.Γ. (2008). *Ένα σχολείο για όλους. Από την έρευνα στην πράξη: Παιδαγωγική της ένταξης Τόμος 2*. Αθήνα: Gutenberg.

23. Σούλης, Σ. Γ. (2002). *Παιδαγωγική της Ένταξης. Από το «σχολείο του διαχωρισμού» σε ένα «σχολείο για όλους»*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδάνος.
24. Στάθης, Φ. (2006). *Μαθησιακές δυσκολίες και δυσλεξία. Πρακτικοί τρόποι αντιμετώπισης*. Αθήνα: Ιδίας.
25. Τζουριάδου, Μ. (2008). Νοητική καθυστέρηση. Στο: Μ. Τζουριάδου, Γ. Μπάρμπας (Επιμ.), *Επινόηση-εξειδίκευση εκπαιδευτικών- ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, για ήπια νοητική καθυστέρηση* (σελ. 1-24). Ανακτήθηκε 25 Οκτωβρίου, 2023, από <http://www.media.uoa.gr/epinoisi>
26. Τζουριάδου, Μ. (2006). Η πορεία της ενταξιακής εκπαίδευσης. Στο: Μ. Τζουριάδου, Γ. Μπάρμπας (Επιμ.), *Επινόηση- εξειδίκευση εκπαιδευτικών- ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, για ήπια νοητική καθυστέρηση* (σελ.37-64). Ανακτήθηκε 25 Οκτωβρίου, 2023, από <http://www.media.uoa.gr/epinoisi>
27. Χαρούπιας, Α. Π. (2009). *Σύνταξη και υποβολή προς έγκριση του Εβδομαδιαίου Ωρολογίου Προγράμματος Τμήματος Ένταξης*. Ανακτήθηκε 2 Νοεμβρίου, 2023, από <http://www.pess.gr>
28. Χαρούπιας, Α. Π. (2008). *Διαδικασίες πρότασης και φοίτησης μαθητή/μαθήτριας με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο Τμήμα Ένταξης. Εγκύκλιος σχολικού συμβούλου*. Ανακτήθηκε 20 Οκτωβρίου, 2023, από <http://www.pess.gr>
29. Χαρούπιας, Α. Π. (2005). *Διαδικασίες ίδρυσης και πρώτης λειτουργίας τμήματος ένταξης*. Ανακτήθηκε 2 Νοεμβρίου, 2023, από <http://www.pess.gr>.
30. Χαρούπιας, Α. (2000). Ο συντονιστής παιδαγωγός της ενσωμάτωσης στην ελληνική ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Εμπειρίες και πρώτα συμπεράσματα από μια πιλοτική εφαρμογή της καινοτομίας στην ενσωμάτωση παιδιού με βαρηκοΐα σε γενικό σχολείο. Στο Α. Κυπριωτάκης (Επιμ.), *Πρακτικά συνεδρίου ειδικής αγωγής: Τάσεις και προοπτικές αγωγής και εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην ενωμένη Ευρώπη σήμερα*. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, 252-267.
31. Χρηστάκης, Κ. (2004). *Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή*. Αθήνα.
32. Ζαφειριάδης, Κ. (2022). *Διαγνωστικοί αξιολογικοί και υποστηρικτικοί φορείς στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Σύγχρονη Παιδεία.
33. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (Επιμ.). (2012). *Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις: θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Πεδίο.
34. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2011). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους: Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης*. Αθήνα: Πεδίο.

35. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2004). Η αναγκαιότητα της ένταξης. Στο Α. Ζώνιου-Σιδέρη (Επιμ.), *Σύγχρονες Ενταξιακές Προσεγγίσεις. Τόμος Α΄ Θεωρία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 55- 68.
36. Ζώνιου – Σιδέρη, Α. (2004). *Σύγχρονες Ενταξιακές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
37. Ζώνιου- Σιδέρη, Α. (2000). *Ένταξη: Ουτοπία ή πραγματικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ξενόγλωσση

1. Alghazo, E. M. & Nagaar Gaad, E. (2004). General education teachers in the United Arab Emirates and their acceptance of the inclusion of students with disabilities. *British Journal of Special Education*, 31(2), 94–99.
2. Anati, N. (2013). The pros and cons of inclusive education from the perceptions of teachers in the United Arab Emirates. *International Journal of Research Studies in Education*, 2(1), 55-66.
3. Avramidis, E., Bayliss, P. & Burden, R. (2007). Student teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school. *Teaching and Teacher Education*, 16, 277-293.
4. Barnes, C. (2011). Understanding disability and the importance of design for all. *Journal of Accessibility and Design for All*, 1(1), 55-80.
5. Barton, L. & Armstrong, F. (2007). *Policy, Experience and Change: Cross Cultural Reflections on Inclusive Education*. Dordecht: Springer.
6. Burstein, N., Sears, S., Wilcoxon, A., Cabello, B. & Spagna, M. (2004). Moving toward inclusive practices. *Remedial and Special Education*, 25(2): 104-116.
7. Cole, C. (2006). Closing the achievement gap series, Part III: What is the impact of NCLB on the inclusion of students with disabilities? *Center for Evaluation and Education Policy Brief*, 4(11): 1-12.
8. Corbet, J. (2001). *Supporting Inclusive Education: A connective pedagogy*. London: Routledge Falmer.
9. Crispel, O., & Kasperski, R. (2019). The impact of teacher training in special education on the implementation of inclusion in mainstream classrooms. *International Journal of Inclusive Education*, 1-12.
10. Downing, J. & Eichinger, J. (2003). Creating learning opportunities for students with severe disabilities in inclusive classrooms. *Teaching Exceptional Children*, 36(1), 26-31.
11. Ferguson, L. D. (2008). International trends in inclusive education: the continuing challenge to teach each one and everyone. *European Journal of Special Needs Education*, 23(2), 109-120.

12. Finkelstein, V. (2001). The social model of disability repossessed. *Manchester Coalition of Disabled People, 1*, 1-5. Ανακτήθηκε 10 Οκτωβρίου, 2023, από <http://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/finkelstein-soc-mod-repossessed.pdf>
13. Garriot P., Pruitt M., & Maurice S, L. (2003). Preservice Teacher's Beliefs About Inclusive Education: What Should Teacher Educator Knows? *Action in Teacher Education, 25* (1), 48-54.
14. Glazzard, J. (2011). Perceptions of the barriers to effective inclusion in one primary school: voices of teachers and teaching assistants. *Support for Learning, 26* (2), 56-63.
15. Heward, W. L. (2011). *Παιδιά με ειδικές ανάγκες. Μια εισαγωγή στην ειδική αγωγή*. (Επιστ. Επιμ. Δαβάζογλου, Α. & Κοκκινός, Κ.), Αθήνα: Τόπος.
16. Hogan, K. A., Lohmann, M., & Champion, R. (2013). Effective Inclusion Strategies for Professionals Working with Students with Disabilities. *Journal of the American Academy of Special Education Professionals, 27*, 41.
17. Hwang, Y. S., & Evans, D. (2011). Attitudes towards inclusion: Gaps between belief and practice. *International journal of special education, 26*(1), 136-146.
18. Jury, M. Perrin, A. L. Rohmer O. & Desombre C. (2021). *Attitudes Toward Inclusive Education: An Exploration of the Interaction Between Teachers' Status and Students' Type of Disability Within the French Context*.
19. Kaltsouni, S. (2013). *Country report on Greece for the study on Member States' policies for children with disabilities*. European Parliament. Directorate-General for Internal Policies of the Union. Retrieved from: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c88b39e0-f270-439a-9c56-fe2bb51416b6>
20. Llewellyn, A., & Hogan, K. (2000). The use and abuse of models of disability. *Disability & Society, 15*(1), 157-165.
21. Mag, A. G., Sinfield, S., & Burns, T. (2017). The benefits of inclusive education: new challenges for university teachers. In *MATEC Web of Conferences* (Vol. 121, p. 12011). EDP Sciences.
22. Mavropalias, T. (2018). The Greek Co-teaching Model. In W. Wu & O. T. Ozturk (Eds), *Research Highlights in Education and Science 2018* (pp. 5-16). Iowa: ISRES. Retrieved from: https://www.isres.org/books/chapters/rhes2018-1_29-10-2023.pdf
23. Mavropalias, T., & Anastasiou, D. (2016). What does the greek model of parallel support have to say about co-teaching? *Teaching and Teacher Education, 60*, 224-233. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.08.014>
24. McCarty, K. (2006). Full Inclusion: The Benefits and Disadvantages of Inclusive Schooling. An

Overview. *Online Submission*.

25. Morocco, C. C. (2001). Teaching for understanding with students with disabilities: New directions for research on access to the general education curriculum. *Learning Disability Quarterly*, 5-12.
26. Norwich, B. (2000). Inclusion in education: From concepts, values, and critique to practice, in Daniels, H. (επιμ.). *Special education re-formed. Beyond rhetoric* (σελ. 5-30). London: Routledge Falmer Press.
27. Nteropoulou-Nterou, E., & Slee, R. (2019). A critical consideration of the changing conditions of schooling for students with disabilities in Greece and the fragility of international in local contexts. *International Journal of Inclusive Education*, 23(7-8), 891-907.
28. Oliver, M. (2009). *Αναπηρία και πολιτική*. Γ. Καραγιάννη (επιμ.). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
29. Padelidiadu, S., Papanikolaou, G., & Giazitzidou, S. (2014). Implementing inclusive education in Greece through co-teaching. In Conference: *8th International Scientific Conference for Special Education and Rehabilitation*, Belgrade, Serbia. Available at: https://www.researchgate.net/publication/274380022_Implementing_inclusive_education_in_Greece_through_co-teaching
30. Petrovska, Sonja and Sivevska, Despina and Runceva, Jadranka. (2016). *Inclusive Education-Advantages and Disadvantages*. In: 6 th International Conference LUMEN RSACV 2015, 16-19 April 2015, Iasi, Romania.
31. Searle, J. (2002). Situated literacies at work. *International Journal of Educational Research*, 37(1): 17-28.
32. Segall, A. (2001). Re-thinking theory and practice in the preservice teacher education classroom: teaching to learn from learning to teach. *Teaching Education*, 12(2): 225-242.
33. Slee, R. (2020). *Η ενταξιακή εκπαίδευση δεν είναι νεκρή, απλώς μυρίζει περίεργα*. Α. Κουτσοκλένης (επιμ.). Αθήνα: Gutenberg.
34. Todorovic, J., Stojiljkovic, S., Ristanic, S., & Djigic, G. (2011). Attitudes towards inclusive education and dimensions of teacher's personality. *Procedia-Social and Behavioural Sciences*, 29, 426- 432.

Πηγές

1. Νόμος 4547/2018 «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», Φ.Ε.Κ. 102 Α'/12- 6-2018.
2. Νόμος 4415/2016 «Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 159/Α/6-9-2016.

3. Νόμος 3699/2008, Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», Φ.Ε.Κ. 199 Α΄/2-10-2008.
4. Νόμος 2817/2000 «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις», Φ.Ε.Κ. 78 Α΄/14.3.2000.
5. Νόμος 1566/1985 «Δομή και λειτουργία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης», ΦΕΚ 167Α΄/30-9-1985.
6. Νόμος 1143/1981 «Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής αποκατάστασης, απασχολήσεως και κοινωνικής μερίμνης των αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων», ΦΕΚ 80 Α΄/ 31.3.1981.